

Intence (a intencionalita)

Pokud rozumíme intenci jako aktu (tj. jako výkonu tohoto aktu), musíme se tázat po její časovosti: jak je výkon intence orientován v čase? K čemu akt intence vlastně míří? Můžeme snad mít za to, že směřuje k něčemu, co tu už „je“, co je „dáno“? To se sice zdá být takřka samozřejmé, ale už první kroky, jimiž se to pokusíme ověřit a kontrolovat, ukazují, že skutečnost je mnohem složitější. Především se nesmíme nechat svést zdánlivými samozřejmostmi, které jsou však jen jakýmsi sedimenty prastarých předsudků. Tak např. kočka, pronásledující a chytající myš, která utíká, se jen zdánlivě zaměřuje na tuto utíkající myš, která „tu“ před ní „jest“, neboť ve skutečnosti se vším svým úsilím zaměřuje na její chycení, které „tu“ ještě „není“. Kočka přece nejde o myš, která stále ještě utíká, nýbrž o myš již chycenou; ale myš, která utíká, ještě chycena není. Utíkající myš je pouze výzvou k tomu, aby se kočka pokusila ji chytit; a tento pokus, utíkající myš chytit, je sice také odpovědí na tuto „předmětnou“ stránku výzvy, ale především je odpovědí na výzvu nepředmětnou, která kočku velí „chyt (si) ji!“ Tak tomu ovšem je i ve všech jiných případech, nejen v případě kočky, chytající myš. Cílem klavíristy není zahrát to, co má před sebou v notách, nýbrž za pomoci not, které má před sebou, zahrát skladbu, jak ještě nezněla, protože se k tomu, aby jeho osobní zásluhou zazněla, teprve schyluje. Co jsou tedy noty, co to je partitura? Je to jakýsi pomocný prostředek, jakýsi návod, jak uskutečnit nějakou skladbu, která vlastně „není“, ale kterou je třeba zahrát, aby byla. Podobně se tomu má i s každým textem, třeba s povídkou nebo i románem: je to pomůcka, návod, jak se setkat s dějem, který v textu není, protože ten je fixován až už v písmenech psaných nebo tištěných. *Littera scripta manet* – ale smyslem oněch písmen je přivést Vás k tomu, co se děje – a vy tomu musíte dát kus svého času, svého života. Je to výzva pro vás, abyste se setkali s postavami a s jejich činy, i když před sebou máte jen popsáný nebo spíš potištěný papír. Čtení je intencionální akt, který není přednostně ani vposledu zaměřen na fixovaný text, nýbrž na to, co se teprve má stát, a to naší zásluhou, díky našemu úsilí a naší dovednosti, která nám to umožňuje.

(Písek, 051115-1.)